

CIDARIA PUPILLATA THNBRG

AF

J. MEVES.

Den 22 juni 1887 lyckades det mig att vid Rosersberg i Upland, halfvägs mellan Stockholm och Upsala (59° 35' n. b., 0° 12' ö. l. från Stockholms observatorium), taga ett han-exemplar af en mätare, som i viss mån liknade *Cidaria (Larentia) luctuata* Hb., men likväl redan vid första betraktandet visade sig afvika från vanliga formen. Vid närmare granskning befans fjäriln, ett vackert, väl bibehållet exemplar, i verkligheten icke kunna hänföras till sagda art, utan syntes närmast, ehuru ej alldeles fullständigt, likna den beskrifning, som S. LAMPA i sin »Förteckning öfver Skandinaviens och Finlands Macrolepidoptera», 1885, infört öfver en i Gestrikland af PRINTZ tagen och af THUNBERG i »Insecta suecica» IV, p. 62, år 1792, under namnet *pupillata* omförmäld mätare. Ett annat exemplar, som af LAMPA antagits vara samma art, finnes utan lokaluppgift å riksmuseum.

Sedan beredvilligt tillmötesgående satt mig i tillfälle att se såväl THUNBERGS händelsevis i riksmuseum befintliga typexemplar, som ock det andra, museum tillhöriga, stadgades den åsigten, att Rosersbergs-exemplaret verkligen är *pupillata* THNBRG. Vingarnes mörkbruna glänsande färg (hos typexemplaret dock något urblekt), de hvita tvärbanden med den däruti löpande tandade, mörkbruna linien, bakkroppens utseende m. m. stämde fullständigt öfverens därmed, likasom ock vingribborna. Dock visar det nu funna exemplaret en del skiljaktigheter. Så t. ex. sakna båda vingparen ofvantill hvarje spår af våglinie nära utkanten,

och på undersidan finnes blott en antydning däraf genom hvitaktiga fläckar mellan ribborna, synnerligast på bakvingarne. Vidare är bottenfärgen i framvingarnes mellanfält icke rostgulaktig, utan gråbrun, hvori de mörkbruna vågiga linierna endast otydligt afteckna sig — i detta afseende mera liknande riksmuseets exemplar —, och under det att typexemplarets punkt i diskcellen är stor och omgifven af hvitt, hvilket möjligen gifvit THUNBERG anledning till artens benämning, är på Rosersbergs-exemplaret sagda teckning så godt som oskönjbar. Icke desto mindre är sistnämnda fjäril närmare öfverensstämmande med *pupillata* än med någon annan af de till samma grupp af *Cidaria* hörande arterna, hvilka likaledes ofta förete individuella olikheter i fråga om våglinie, mellanfält etc.; och då artens *konstanta* kännetecken torde vara svåra, om ej omöjliga, att bestämma, så länge blott en eller annan individ är känd, samt ofvan nämnda afvikelser således mycket väl kunna vara af tillfällig natur, synes det nu funna exemplaret vara *Cidaria pupillata* THUNBERG, eller åtminstone en aberration däraf.

LAMPA synes enligt sin förenämnda »förteckning» anse, att i fråga varande art möjligen kan vara identisk med *funerata* HB., som i »Die Schmetterlinge Europas», ERNST v. HOFMANN, Stuttgart 1884, uppgifves mycket sällsynt förekomma å franska Alperna, i Armenien, på Altai och vid Amur; men en i arbetet intagen figur af fjäriln afviker ej obetydligt från *pupillata*.

Det är ej gerna troligt, att artens sällsynthet ensam är orsaken därtill, att under loppet af ett århundrade blott ett par exemplar blifvit tillvaratagna; sannolikare torde vara, att fjäriln blifvit förbisedd i följd af sin likhet med samslägtingar, hvilkas flygtid infaller samtidigt och hvaraf åtminstone en art, *tristata* L., hos oss är mycket allmän. Äfven Rosersbergs-exemplarets hemförande vållades, jag tillstår det gerna, hufvudsakligen af den visserligen i ögonen fallande, men icke för arten karaktäristiska tillfälligheten, att ytterfältets våglinie saknades, hvilket gaf fjäriln ett ovanligt utseende. Jag kan därför icke underlåta att uppmana alla fjärilsamlare till noga aktgifvande på de i deras väg kommande, till denna grupp af *Cidaria* hörande fjärilarne, hvilka, såsom känt är, alla utmärka sig genom mörk, vanligen kolsvart bottenfärg, på hvarje framvinge minst två hvita, mästadels af

mörka punkter eller stundom en linie delade tvärband, hvaraf åtminstone det yttre fortsätter på bakvingen, samt svart- och hvitfläckiga fransar. Det torde möjligen ock löna sig att granska sin samling och sina dupletter, huruvida icke tilläffventyrs någon *pupillata* redan oförmärkt insmugglat sig under falsk flagga, såsom t. ex. *luctuata* HB. eller *tristata* L., eller möjligen *subhastata* NOLCK. För att i någon mån underlätta denna forskning torde kanske en kort framställning af de hufvudsakliga kännetecken, som för åtminstone de tre nu kända individerna visat sig konstanta, och hvilka i förening med hvarandra skilja dem från närstående arter, här vara på sin plats.

Kroppen brunaktigt ljusgrå, bakkroppen ofvan med två rader svartbruna småfläckar. Vingarnes grundfärg svartbrun; yttre och mellersta hvita tvärbanden, som på bakvingarne ej äro bredare, genomdragas hvardera af en mörkbrun, smal, tandad och sammanhängande linie; framvingarne sakna invid utkanten den gulbrunaktiga färg på ribborna, som är karaktäristisk för *tristata* L. Bakvingarnes 5:e ribba utgår från tvärribbens främre hälft. Framvingarnes längd 11 m. m., bredd vid utkanten 8 m. m.*

* Der Körper bräunlich hellgrau, der Hinterkörper oben mit zwei Reihen kleiner, schwarzbrauner Flecke. Die Grundfarbe der Flügel schwarzbraun; die äussern und mittlern weissen Querbinden, die auf den Hinterflügeln nicht breiter sind, werden jede von einer dunkelbraunen, schmalen, gezähnten und zusammenhängenden Linie getheilt; die Vorderflügel ohne die für *tristata* L. charakteristische gelbbraunliche Färbung auf den Rippen im Saumfelde. Ast 5 der Hinterflügel entspringt aus der vordern Hälfte des Querastes. Länge der Vorderflügel 11 m. m., Breite am Saume 8 m. m.

RÉSUMÉS.

(Page 29 du texte.)

J. MEVES: *Cidaria (Larentia) pupillata* THNBERG.

L'auteur a pris, le 22 Juin 1887, à Rosersberg (Upland, 32 kilom. au nord de Stockholm), un mâle d'une *Cidaria (Larentia)*,

qui se rapproche principalement de celui de *C. pupillata*, de la province de Gestricie (Suède du Nord), mentionnée par THUNBERG dans les *Insecta suecica* (1792), et dont un autre exemplaire, toutefois sans indication de la localité, est conservé au Musée de l'État, à Stockholm. Après la comparaison entre les trois exemplaires suédois, M. MEVES en donne la caractéristique commune en traduction allemande.

NOTISER.

Cidaria sordidata F. Sistlidne sommar iakttoogs vid Rosersberg, Upland, en ovanligt stark svärmning af denna vackra mätare. På försommaren hade de därstädes i mängd befintliga säljbuskarne varit svårt anfrätta, och mot slutet af juli månad och ett stycke in i augusti såg man vid dessa buskar efter solnedgången stora svärmar af denna fjärilsart. Hanarne voro till den grad öfverlägsna honorna i antal, att i hvarje särskild svärm, som kunde bestå af kanske 50 eller flere individer, syntes finnas blott en enda hona; lyckades man nämligen att, vanligen efter många fruktlösa försök, fånga en hona ur svärmen, skingrades den sistnämnda genast. Detta tillfälle till riklig fångst var desto mer kärkommet, som arten varierar i hög grad; i min samling äro insatta 31 utvalda exemplar, som alla äro olika hvarandra, vare sig i teckning eller färg.

J. Meves.